

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Lokalne Strategie Rozwoju Lokalnego
Kierowanego przez Społeczność (LSR) dla
Lokalne Grupy Działania

„Podkowa”

w ramach PROW na lata 2014-2020

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznych nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się w zakresie wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a listopadem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało by się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Pani Prezes, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankietę.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Od roku 2015 ogólna liczba mieszkańców obszaru zmniejszyła się nieznacznie (-0,9%), a w gminach Zapolice i Zduńska Wola mieszkańców przybyło.
- Wzrasta liczebność grupy w wieku poprodukcyjnym (na obszarze LGD Podkowa przybyło ich od 2015 10%), ubywa ludności w wieku produkcyjnym (-4,3%, przy czym w gminach Zapolice i Zduńska Wola trend był odwrotny).
- Wzrasta współczynnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła w 2021 roku już ponad 20% społeczeństwa gmin obszaru LGD. Jest to jednak wciąż niższy odsetek niż w całym województwie. 67% ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze LGD stanowią kobiety.
- Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON (w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców) wzrosła na obszarze LGD o 23% (w województwie łódzkim o 15%). Jedynie w dwóch gminach – Poddębice i Zadzim – wzrost ten oscylował wokół 10%, w pozostałych gminach obszaru przekroczył 30%.
- Średniorocznie od roku 2015 na całym terenie LGD Podkowa powstawało 127 nowych przedsiębiorstw (w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym) – najwięcej, bo aż 150 w gminie Zapolice, najmniej, 88, w gminie Zadzim, w której wskaźniki poziomu przedsiębiorczości są najniższe w regionie i również wolno wzrastają.
- Od 2015 do 2021 roku na obszarze LGD liczba zarejestrowanych jako bezrobotne osób spadła o połowę. Szybciej spada poziom bezrobocia wśród mężczyzn, którzy w roku 2015 stanowili 52% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych – w roku 2021 proporcja jest dokładnie odwrotna.
- Zakres udzielanej na obszarze gmin LGD Podkowa środowiskowej pomocy społecznej udało się również ograniczyć o połowę. Wciąż jednak jeszcze na terenie tych gmin 4,5% ludności zmuszona jest sięgać po taką pomoc – najwięcej w gminie Szadek, najmniej w gminach Zapolice i Zadzim.
- W ciągu ostatnich lat sektor społeczny rozwijał się szybciej niż w województwie łódzkim. Na uwagę zasługują przede wszystkim gminy Zadzim i Poddębice, gdzie w ciągu ostatnich lat przybyło najwięcej organizacji społecznych, a także gmina Szadek, w której w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowanych jest aż 55 stowarzyszeń – przy średniej 37 w województwie łódzkim.
- Ponad 1/3 mieszkańców obszaru LGD Podkowa uważa, że ich region jest dobrym miejscem do życia, gdzie można realizować wszystkie podstawowe potrzeby. Przeciwnego zdania jest jednak aż 28%, a największa grupa badanych nie jest w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.
- Najwyższe oceny przyznali mieszkańcy infrastrukturze drogowej, sportowej i rekreacyjnej regionu. Proporcjonalnie wysokie oceny przyznali też atrakcyjności turystycznej obszaru. Niewiele natomiast pozytywów zebrały wymiary opisujące rynek pracy i warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, a także działania

podejmowane na rzecz konkretnych grup, w tym najniżej oceniona została działalność na rzecz osób bezrobotnych oraz młodych.

- Mimo stosunkowo wysokich ocen, jakie w badaniu przyznane zostały stanowi dróg lokalnych, to właśnie inwestycje na infrastrukturę drogową pozostają na szczycie listy priorytetowych potrzeb regionu. Drugie miejsce na tej liście ankietowani mieszkańcy przyznają infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, również uprzednio wysoko ocenianej.
- Zarówno poziom merytoryczny, zaangażowanie w wykonywanie obowiązków, wiarygodność, jak i kultura osobista pracowników biura LGD uzyskały w badaniu bardzo wysokie oceny.
- Blisko 2/3 badanych zna Lokalną Grupę Działania Podkowa. Źródła wiedzy na temat LGD są zróżnicowane, zdecydowana większość badanych wskazuje na trzy główne: instytucje, prasę lokalną oraz bycie świadkiem działań Stowarzyszenia.

1.	Wstęp	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania.....	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne.....	6
3.4.	Pytania badawcze	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.1	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.....	22
5.2	Funkcjonowanie LGD	28
5.1.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju	38
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	43
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	48
8.	Spis tabel i wykresów	50
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	53
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:	53
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	53
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD	54
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD	61
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego.....	69

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 i 10/1/2022 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub

przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**. Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 i 10/1/2022 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowane zostały odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorie analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?

- Jakie można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?
- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. Bank Danych Lokalnych, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z wytycznymi MRiRW nr 5/3/2017 i 10/1/2022 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 29 osób.

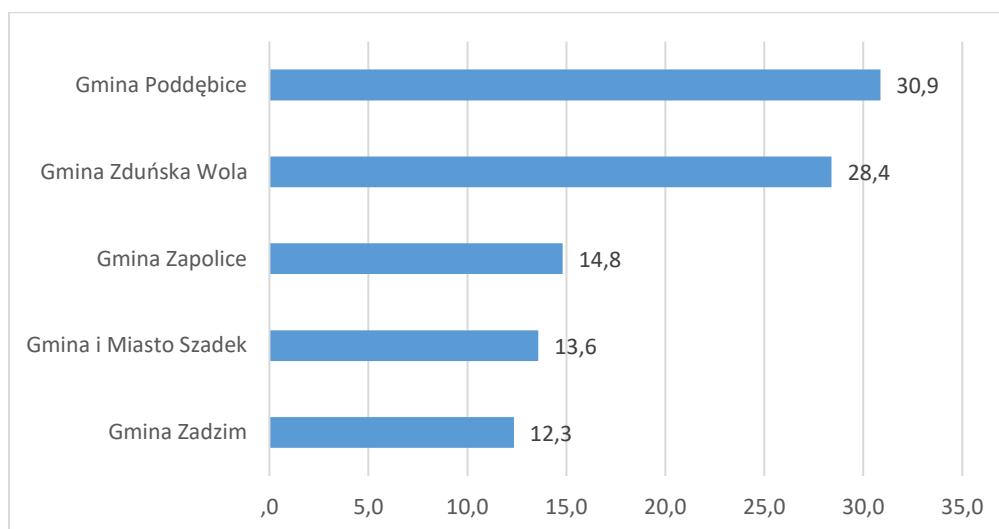
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 361 ankiet. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 113 ankiet.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z Prezesem LGD
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

Ludność

Ludność obszaru LGD Podkowa stanowi niemal 2% ogółu ludności województwa łódzkiego. Od roku 2015 ogólna liczba mieszkańców obszaru zmniejszyła się nieznacznie (-0,9%), a w gminach Zapolice i Zduńska Wola mieszkańców przybyło. Zmiany liczby ludności mają jednak, jak w całym kraju, niejednorodny charakter – wzrasta liczebność grupy w wieku poprodukcyjnym (na obszarze LGD Podkowa przybyło ich od 2015 10%), ubywa ludności w wieku produkcyjnym (-4,3%, przy czym w gminach Zapolice i Zduńska Wola trend był odwrotny) oraz przedprodukcyjnym (tu korekta na obszarze LGD wyniosła jedynie -1%, a w gminach Zapolice i Zadzim w młodej grupie nastąpił wzrost populacji). Opisane zmiany powodują, że wzrasta współczynnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła w 2021 roku już ponad 20% społeczeństwa gmin obszaru LGD. Jest to jednak wciąż niższy odsetek niż w całym województwie, gdzie ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi już jedną czwartą ludności ogółem. 67% ludności w wieku poprodukcyjnym na obszarze LGD stanowią kobiety.

Najmniej korzystne zmiany demograficzne mają miejsce w gminie Poddębice, gdzie najszybciej kurczy się liczba mieszkańców w grupach młodszych i najszybciej rośnie w najstarszym segmencie.

Tabela 1. *Ludność ogółem.*

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	2 493 603	2 485 323	2 476 315	2 466 322	2 454 779	2 437 970	2 416 902
Zapolice	5 078	5 100	5 147	5 165	5 184	5 243	5 310
Zduńska Wola	12 021	12 072	12 154	12 177	12 198	12 246	12 279
Szadek	7 386	7 378	7 374	7 330	7 312	7 287	7 249
Zadzim	5 022	5 032	5 012	4 999	4 967	4 936	4 889
Poddębice	15 857	15 747	15 663	15 606	15 505	15 371	15 224
Suma z obszaru LGD	45 364	45 329	45 350	45 277	45 166	45 083	44 951

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 2. Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	-4,2	-3,3	-3,62	-4,04	-4,68	-6,85	-8,64
Zapolice	11,8	4,3	9,22	3,5	3,68	11,38	12,78
Zduńska Wola	1,8	4,2	6,79	1,89	1,72	3,94	2,69
Szadek	-4,6	-1,1	-0,54	-5,97	-2,46	-3,42	-5,21
Zadzim	-4	2	-3,97	-2,59	-6,4	-6,24	-9,52
Poddębice	-3,3	-6,9	-5,33	-3,64	-6,47	-8,64	-9,56
Średnia z obszaru LGD	0,34	0,50	1,23	-1,36	-1,99	-0,60	-1,76

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gęstość zaludnienia na obszarze gmin LGD Podkowa jest o połowę niższa niż średnia gęstość zaludnienia w województwie łódzkim i w roku 2021 wynosiła 65 osób na km².

Przedsiębiorczość

Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia został wpisany jako pierwszy z dwóch głównych celów Lokalnej Strategii Rozwoju dla obszaru gmin LGD Podkowa. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON (w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców) wzrosła na obszarze LGD o 23% (w województwie łódzkim o 15%). Jedynie w dwóch gminach – Poddębice i Zadzim – wzrost ten oscylował wokół 10%, w pozostałych gminach obszaru przekroczył 30%, co jest wynikiem imponującym. W gminie Poddębice, mimo niewielkiego wzrostu, współczynniki rynku przedsiębiorczości pozostają od lat na wysokim, jednym z najwyższym w regionie, poziomie.

W porównaniu ze średnimi wskaźnikami z województwa łódzkiego dane z obszaru LGD Podkowa są wciąż niższe, jednak ze względu na szybszy rozwój przedsiębiorczości w regionie, ta różnica z roku na rok się kurczy.

Tabela 3. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
-------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ŁÓDZKIE	968	979	993	1 004	1 036	1 073	1 115
Zapolice	780	786	812	865	953	992	1 019
Zduńska Wola	789	825	853	905	962	1 004	1 049
Szadek	742	767	773	805	845	933	974
Zadzim	633	610	611	626	678	677	706
Poddębice	945	949	947	956	974	1 008	1 038
Średnia z obszaru LGD	778	787	799	831	882	923	957

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	723	723	729	750	775	804	835
Zapolice	662	671	697	747	822	854	883
Zduńska Wola	649	683	713	763	814	853	897
Szadek	571	587	593	628	669	742	779
Zadzim	494	467	477	490	529	529	550
Poddębice	758	756	744	757	768	797	820
Średnia z obszaru LGD	627	633	645	677	720	755	786

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Średniorocznie od roku 2015 na całym terenie LGD Podkova powstawało 127 nowych przedsiębiorstw (w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności w wieku produkcyjnym) – najwięcej, bo aż 150 w gminie Zapolice, najmniej, 88, w gminie Zadzim, w której wskaźniki poziomu przedsiębiorczości są najniższe w regionie i również wolno wzrastają.

Tabela 5. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
--------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

ŁÓDZKIE	133	135	137	148	149	129	145
Zapolice	152	122	161	159	203	128	124
Zduńska Wola	135	132	109	170	171	122	131
Szadek	85	121	117	136	163	201	107
Zadzim	102	66	77	92	140	48	88
Poddębice	141	138	102	131	114	124	120
Średnia z obszaru LGD	123	116	113	138	158	125	114

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rynek pracy

Poprawa warunków na rynku pracy, wpisana w Lokalną Strategię Rozwoju, znajduje odzwierciedlenie w danych GUS. Od roku 2015 do 2021 na obszarze LGD liczba zarejestrowanych jako bezrobotne osób spadła o połowę. Szybciej spada poziom bezrobocia wśród mężczyzn, którzy w roku 2015 stanowili 52% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych – w roku 2021 proporcja jest dokładnie odwrotna. Najwyraźniej poprawiła się sytuacja na rynku pracy w gminie Szadek, gdzie stopa bezrobocia spadła w ciągu ostatnich lat do poziomu poniżej 3%. Ogółem poziom bezrobocia na obszarze LGD udało się zredukować z ponad siedmiu do poniżej czterech procent (udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym), co jest liczbą niższą niż średnia dla województwa łódzkiego.

Tabela 6. Bezrobotni zarejestrowani ogółem.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	109510	91041	72662	66036	58722	67812	60902
Zapolice	238	190	139	143	111	132	126
Zduńska Wola	549	416	324	292	250	275	252
Szadek	321	240	176	149	134	141	121
Zadzim	228	205	138	143	127	150	150

Poddębice	742	583	457	445	448	484	413
Suma z obszaru LGD	2078	1634	1234	1172	1070	1182	1062

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	7,2	6	4,9	4,5	4,1	4,8	4,4
Zapolice	7,2	5,8	4,2	4,4	3,4	4	3,8
Zduńska Wola	7,3	5,5	4,3	3,8	3,3	3,6	3,3
Szadek	7	5,3	3,9	3,3	3	3,2	2,8
Zadzim	7,5	6,8	4,6	4,8	4,3	5,2	5,3
Poddębice	7,5	6	4,7	4,7	4,8	5,3	4,6
Suma końcowa	7,3	5,88	4,34	4,2	3,76	4,26	3,96

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Pomoc społeczna

Zakres udzielanej na obszarze gmin LGD Podkowa środowiskowej pomocy społecznej udało się również ograniczyć o połowę. Wciąż jednak jeszcze na terenie tych gmin 4,5% ludności zmuszona jest sięgać po taką pomoc – najwięcej w gminie Szadek, najmniej w gminach Zapolice i Zadzim.

Tabela 8. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
ŁÓDZKIE	704	639	563	533	452	398
Zapolice	920	684	556	424	367	328
Zduńska Wola	736	662	614	543	477	448

Szadek	1038	965	844	752	674	638
Zadzim	812	649	563	411	379	331
Poddębice	884	743	600	599	486	488
średnia z obszaru LGD	878	740,6	635,4	545,8	476,6	446,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 9. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
ŁÓDZKIE	7	6,4	5,6	5,3	4,5	4
Zapolice	9,2	6,8	5,6	4,2	3,7	3,3
Zduńska Wola	7,4	6,6	6,1	5,4	4,8	4,5
Szadek	10,4	9,6	8,4	7,5	6,7	6,4
Zadzim	8,1	6,5	5,6	4,1	3,8	3,3
Poddębice	8,8	7,4	6	6	4,9	4,9
średnia z obszaru LGD	8,8	7,4	6,3	5,4	4,8	4,5

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Dużo wolniej udaje się ograniczyć potrzebę korzystania z zasiłku na dzieci poniżej 17. roku życia. W 2020 roku wciąż z takiej formy pomocy korzysta w obszarze LGD Podkova 30% rodzin – więcej niż ogółem w województwie. Zaznaczyć jednak należy, że sytuacja zaczęła się poprawiać znacznie dynamiczniej w ciągu ostatnich dwóch lat analizowanego okresu – jeszcze bowiem w roku 2018 z zasiłku tego korzystało prawie 40% rodzin. Największy zasięg tej formy pomocy niezbędny jest wciąż w gminie Zadzim.

Tabela 10. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
ŁÓDZKIE	70388	75713	75651	73964	65798	53202

Zapolice	208	229	237	239	206	157
Zduńska Wola	412	470	557	428	523	362
Szadek	270	308	298	284	250	227
Zadzim	179	212	218	219	191	159
Poddębice	608	646	624	600	506	427
Suma z obszaru LGD	1677	1865	1934	1770	1676	1332

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Tabela 11. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
ŁÓDZKIE	28,6	31,5	31,3	31,3	27,9	23,4
Zapolice	37,5	40,4	41,7	39,7	36,1	28,9
Zduńska Wola	30,7	36,4	37,1	33,5	31,7	26,1
Szadek	34,9	37,8	38	37,5	33,6	30,6
Zadzim	41,5	48,9	49,3	49,3	41,7	36,4
Poddębice	35,6	38	37,8	36,7	32,1	28,1
średnia z obszaru LGD	36,0	40,3	40,8	39,3	35,0	30,0

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Sektor społeczny

Aktywność społeczna, mierzona liczbą zarejestrowanych organizacji społecznych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, której rozwój również został wpisany w Lokalną Strategię Rozwoju, rośnie w regionie LGD Podkova dynamicznie i na tle danych wojewódzkich prezentuje się bardzo korzystnie. W ciągu ostatnich lat sektor społeczny rozwijał się szybciej niż w województwie łódzkim. Na uwagę zasługują przede wszystkim gminy Zadzim i Poddębice, gdzie w ciągu ostatnich lat przybyło najwięcej organizacji społecznych, a także

gmina Szadek, w której w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowanych jest aż 55 stowarzyszeń – przy średniej 37 w województwie łódzkim.

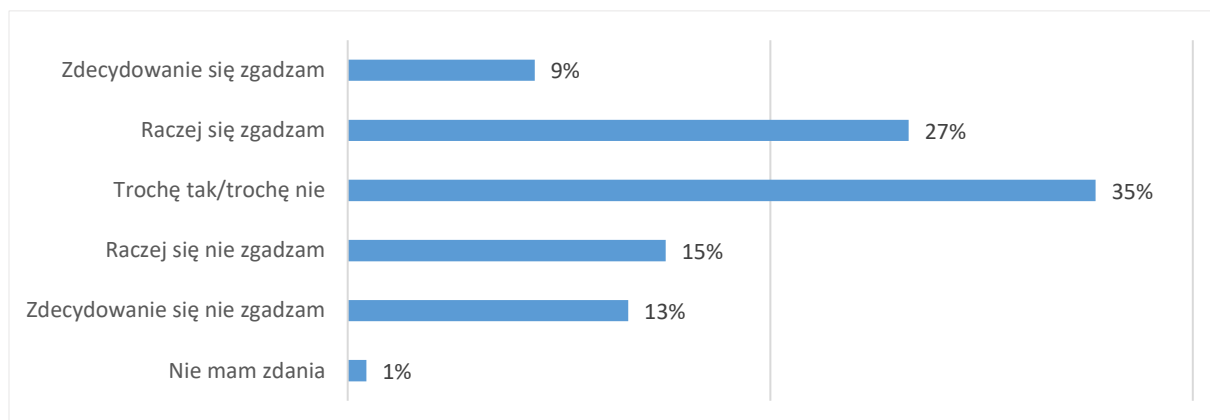
Tabela 12. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
ŁÓDZKIE	33	35	36	34	35	36	37
Zapolice	37	39	41	41	42	44	45
Zduńska Wola	29	30	30	29	30	31	32
Szadek	51	56	56	56	56	56	55
Zadzim	32	36	36	40	42	41	43
Poddębice	38	40	42	42	41	42	48
średnia z obszaru LGD	37	40	41	42	42	43	45

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

5.1 Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

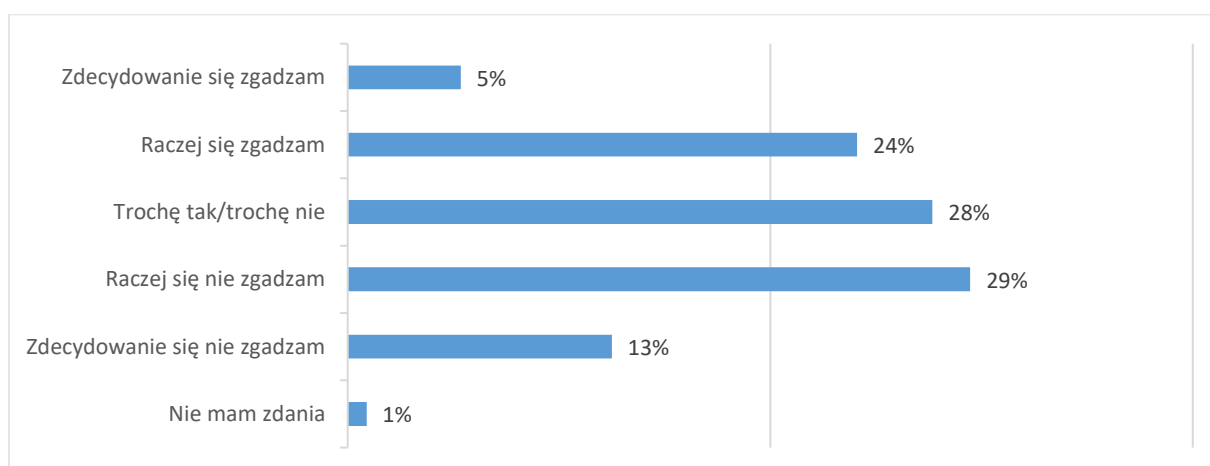
Wykres 2. *W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?*

Źródło: badania własne

Ponad 1/3 mieszkańców obszaru LGD Podkowa uważa, że ich region jest dobrym miejscem do życia, gdzie można realizować wszystkie podstawowe potrzeby. Przeciwnego zdania jest jednak aż 28%, a największa grupa badanych nie jest w stanie udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

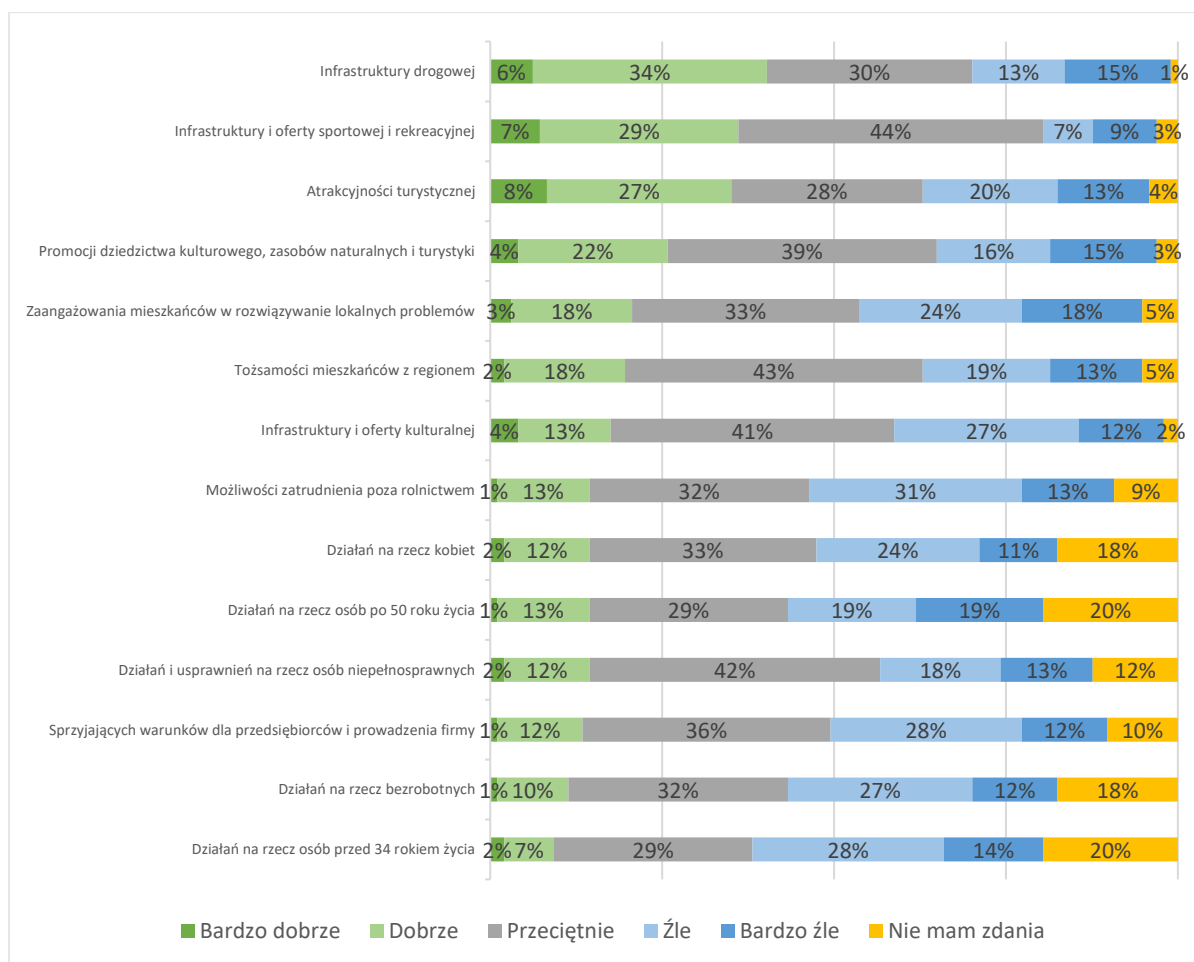
Wykres 3. *W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?*

Źródło: badania własne

Jednocześnie aż 43% badanych mieszkańców nie dostrzega pozytywnych zmian w swoim otoczeniu od roku 2016.

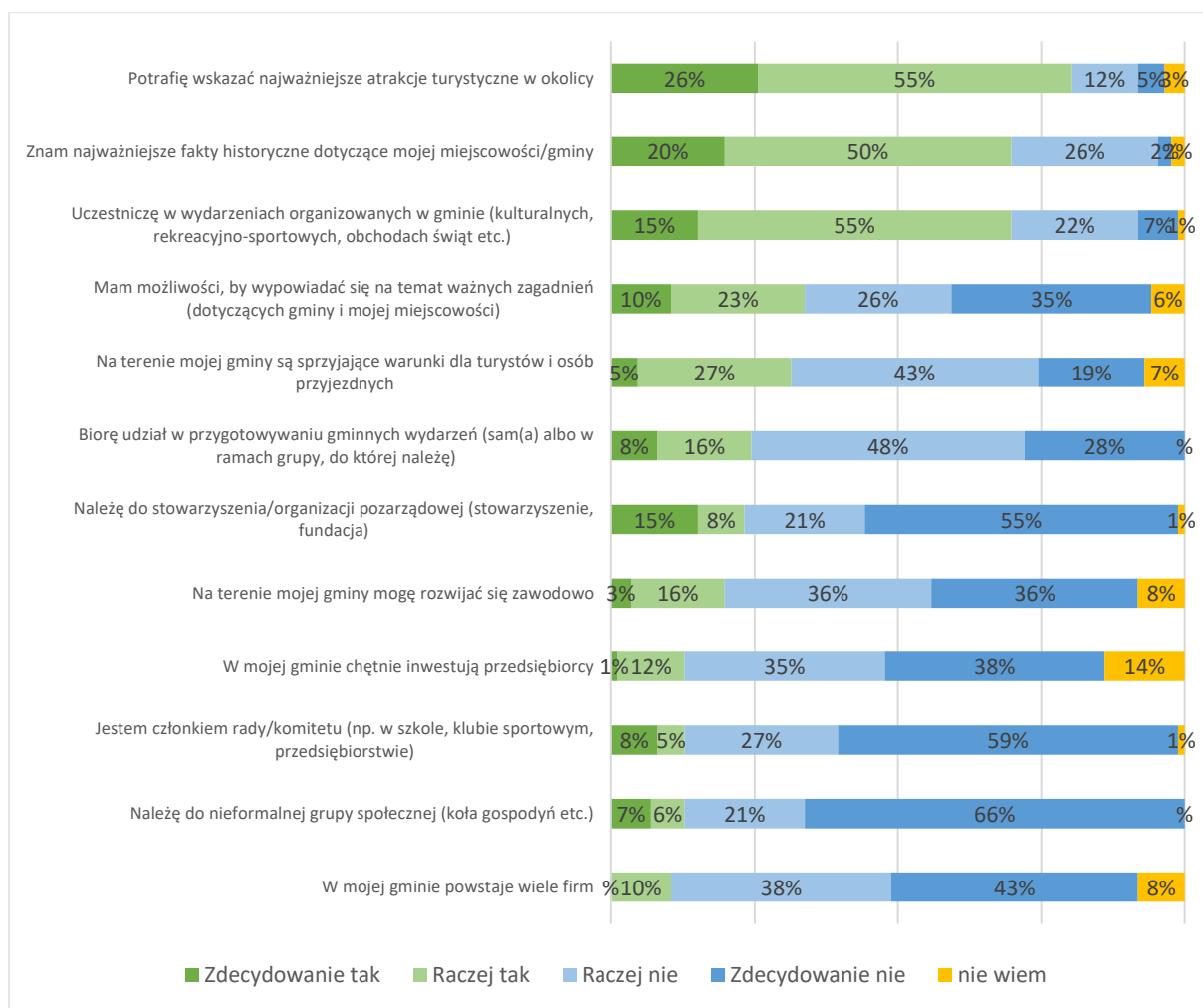
Wykres 4. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Źródło: badania własne

Na większości wymiarów ocena warunków panujących w regionie LGD Podkowa wypada przeciętnie. Najwyższe oceny przyznali mieszkańcy infrastrukturze drogowej, sportowej i rekreacyjnej regionu. Proporcjonalnie wysokie oceny przyznali też atrakcyjności turystycznej obszaru. Niewiele natomiast pozytywów zebrały wymiary opisujące rynek pracy i warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, a także działania podejmowane na rzecz konkretnych grup, w tym najniżej oceniona została działalność na rzecz osób bezrobotnych oraz młodych.

Wykres 5. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

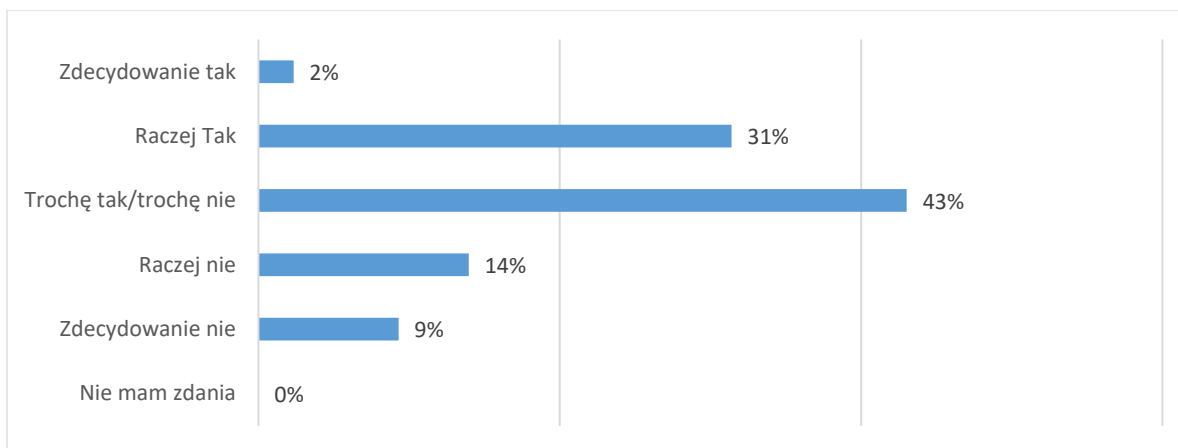

Źródło: badania własne

Badani mieszkańcy wysoko oceniają przede wszystkim poziom swojej wiedzy na temat atrakcji turystycznych i historii swojego regionu, choć niezbyt pozytywnie oceniają warunki, jakie tu panują dla turystów. Przynajmniej, że bardzo chętnie biorą udział w wydarzeniach o charakterze lokalnym i regionalnym, z drugiej jednak strony w dużo mniejszym stopniu są w stanie zaangażować się osobiście w ich organizację i przygotowanie. Podobnie jak nisko oceniają swoje zaangażowanie i aktywność społeczną mierzoną uczestnictwem w życiu lokalnych organizacji społecznych i nieformalnych stowarzyszeń.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców nie dostrzega wyraźnych symptomów ożywienia gospodarczego w swoich gminach. Podobnie nie najlepiej oceniają własne perspektywy rozwoju zawodowego na miejscu.

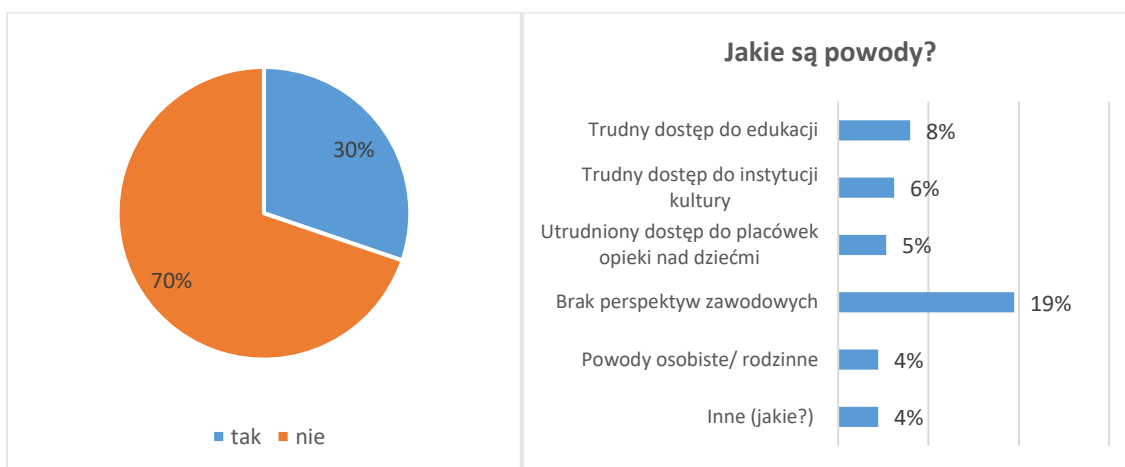
Wykres 6. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Źródło: badania własne

Ogółem z warunków życia we własnej gminie zadowolonych jest 1/3 mieszkańców regionu LGD Podkowa, w tym jedynie tylko 2% przyznaje to w sposób zdecydowany. Największa grupa badanych nie wyraża jednoznacznej opinii na temat własnej satysfakcji z warunków do życia w swoim miejscu zamieszkania.

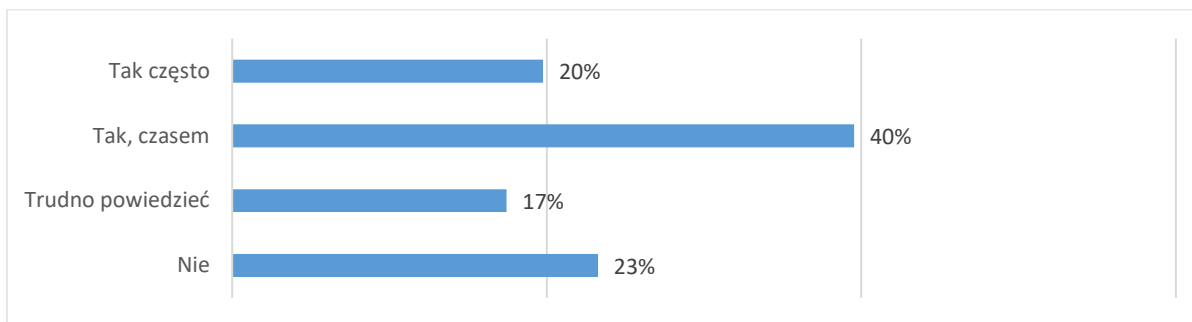
Wykres 7. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Źródło: badania własne

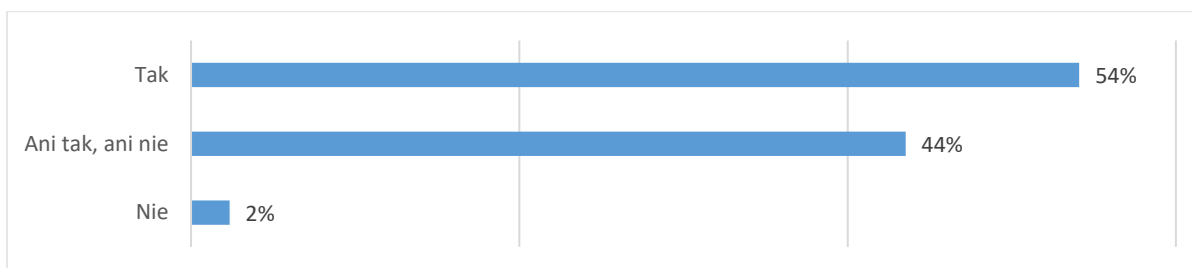
Aż 30% badanych mieszkańców przyznaje, że rozważa zmianę miejsca zamieszkania, jako główny powód podając brak perspektyw zawodowych w regionie.

Wykres 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

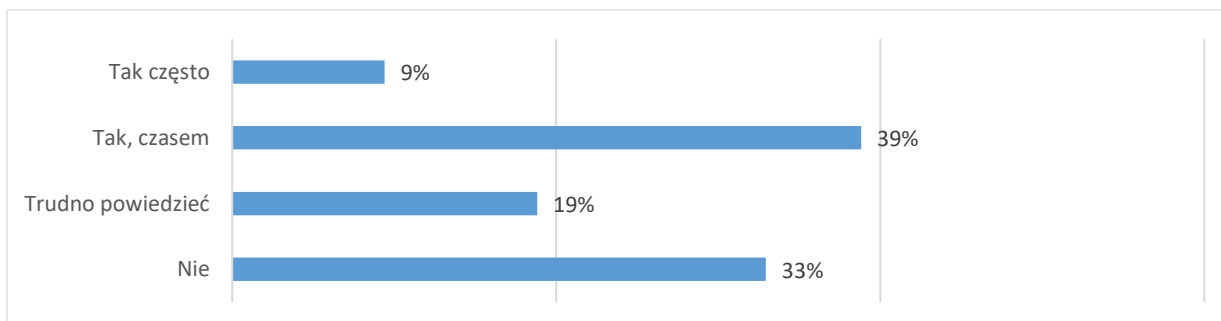
Wykres 9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

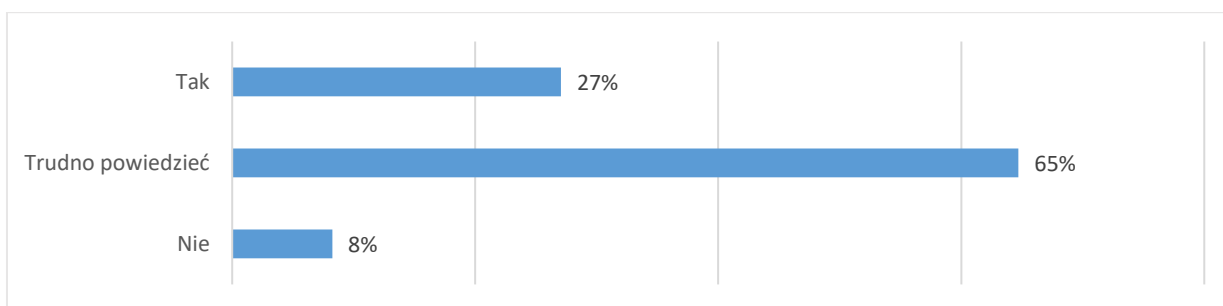
60% ankieterowanych mieszkańców przyznaje w badaniu, że przynajmniej czasem korzysta z powstałych w regionie w ostatnich latach obiektów infrastruktury. 54% z nich wyraźnie dostrzega atrakcyjność tych obiektów dla lokalnej społeczności.

Wykres 10. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

Źródło: badania własne

Wykres 11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Źródło: badania własne

Nieco mniejsza liczba badanych deklaruje korzystanie z projektów animacji społecznej, organizowanych w ostatnich latach ze środków unijnych. Zdecydowana większość badanych ma jednak trudności z określeniem stopnia ich atrakcyjności dla lokalnej społeczności.

Wykres 12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

Źródło: badania własne

Mimo stosunkowo wysokich ocen, jakie w badaniu przyznane zostały stanowi dróg lokalnych, to właśnie inwestycje na infrastrukturę drogową pozostają na szczycie listy priorytetowych potrzeb regionu. Drugie miejsce na tej liście ankietowani mieszkańcy przyznają infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej, również uprzednio wysoko ocenianej. W kontekście niskiej oceny warunków panujących w gminach dla grup defaworyzowanych dziwi ich niska pozycja w rankingu potrzeb, wynikającym z badania.

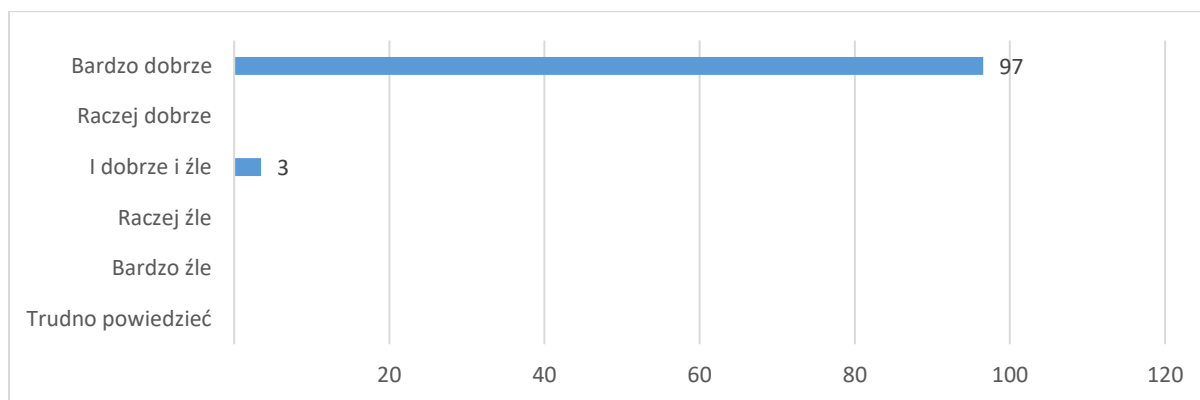
Stosunkowo niewielu, bo tylko 1/5 badanych zwraca uwagę na potrzebę tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem. Jeszcze mniejsza grupa zwraca uwagę na potrzebę wspierania rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

5.2 Funkcjonowanie LGD

Ocena pracy biura

Ankietowani zdecydowanie pozytywnie ocenili funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania Podkowa.

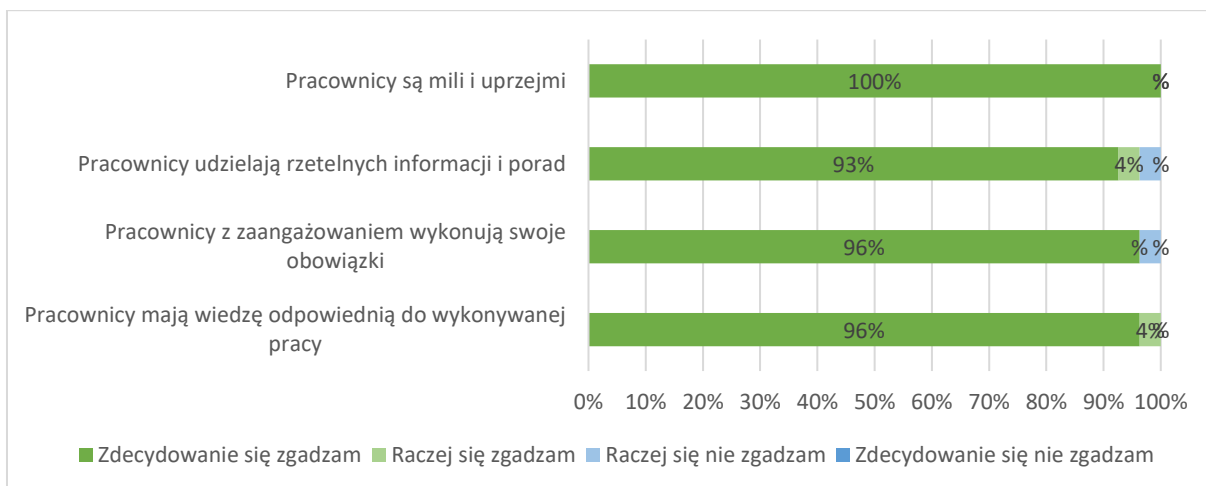
Wykres 13. *Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:*

Źródło: badania własne

Zarówno poziom merytoryczny, zaangażowanie w wykonywanie obowiązków, wiarygodność, jak i kultura osobista pracowników biura LGD uzyskały w badaniu bardzo wysokie oceny.

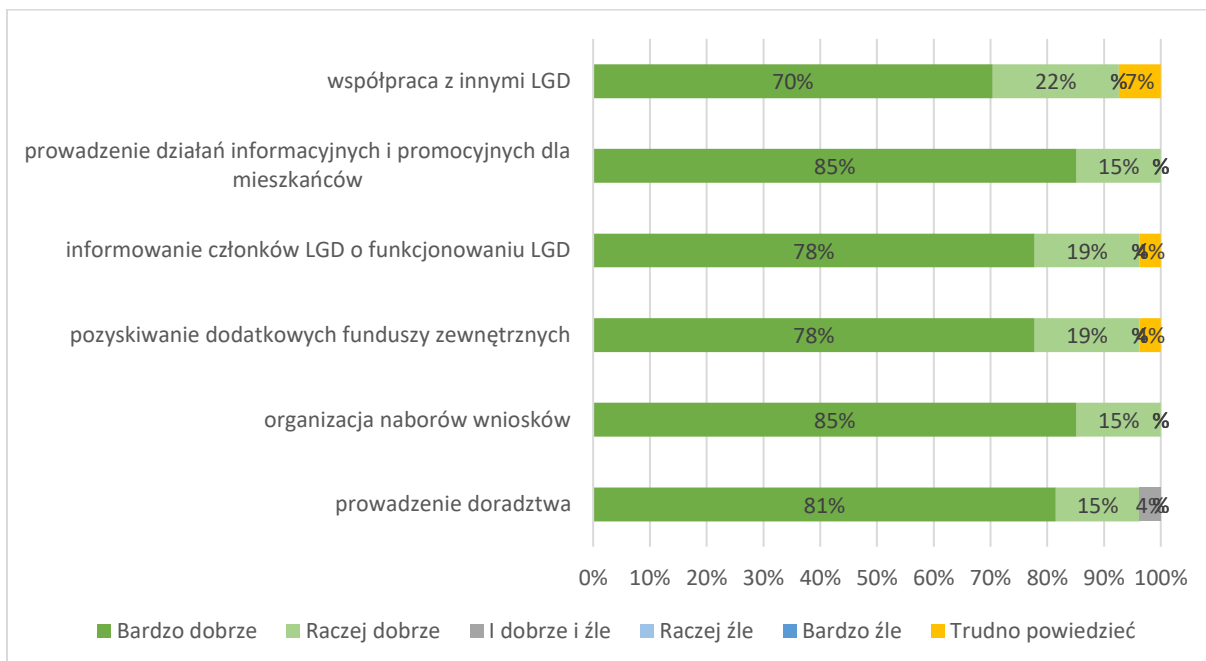
Wykres 14. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Źródło: badania własne

Funkcjonowanie biura na wszystkich istotnych wymiarach również zebrało bardzo dobre noty od ankieterowanych. Jedynie niewielka część badanych (7%) nie potrafiło ocenić przebiegu współpracy Stowarzyszenia z innymi Lokalnymi Grupami Działania.

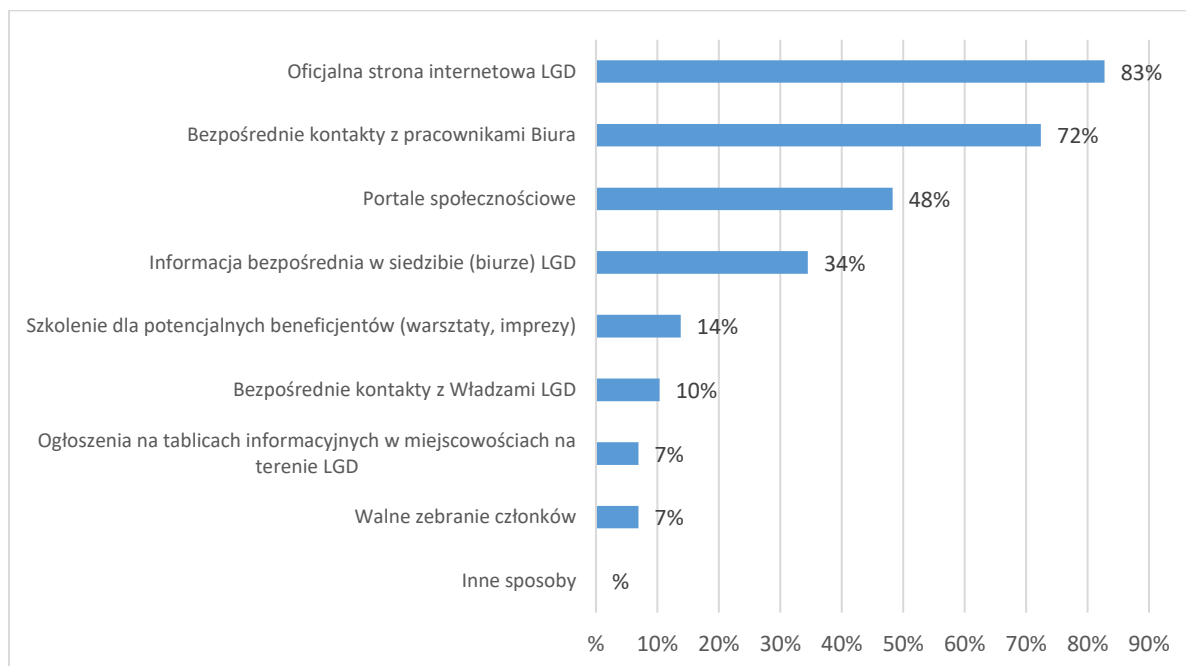
Wykres 15. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Źródło: badania własne

Najistotniejszymi źródłami wiedzy o funkcjonowaniu Lokalnej Grupy Działania są oficjalna strona internetowa Stowarzyszenia oraz kontakt bezpośredni badanych z pracownikami Biura. Portale społecznościowe oraz informacje pozyskiwane podczas wizyt w siedzibie LGD pozostają również ważnym źródłem wiedzy na temat przedsięwzięć realizowanych przez Stowarzyszenie.

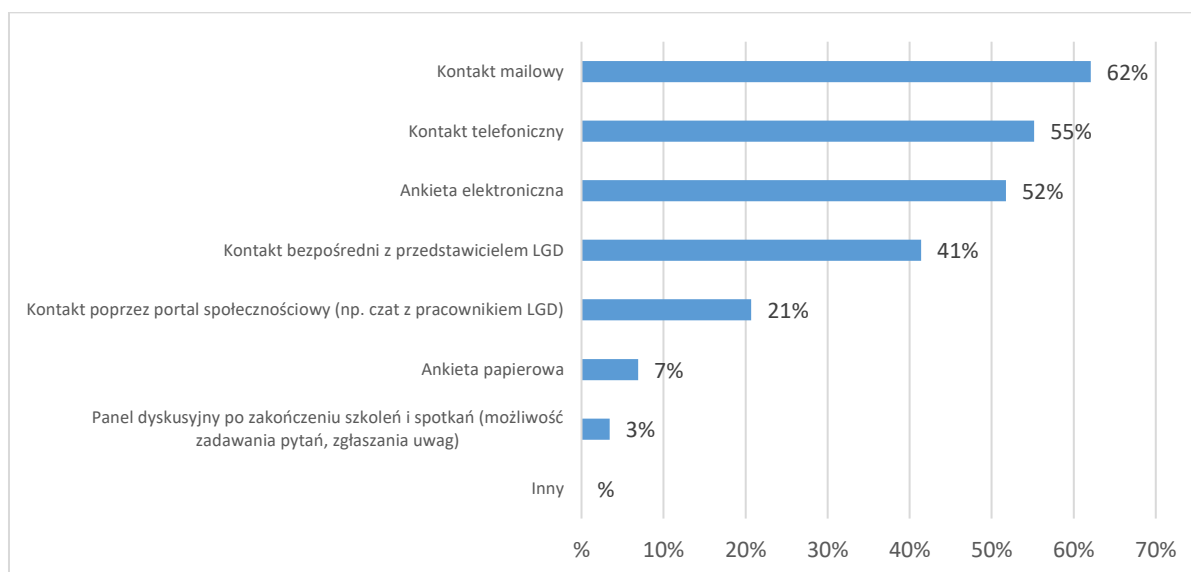
Wykres 16. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

Źródło: badania własne

Jako najwygodniejszą formę przekazywania informacji zwrotnej od społeczności lokalnych do LGD badani wskazują przede wszystkim kontakty zdalne (internetowe i telefoniczne, choć niekoniecznie poprzez portale społecznościowe) – kontakty bezpośrednie z przedstawicielami LGD pozostają cennym, ale nie najważniejszym kanałem komunikacji zwrotnej.

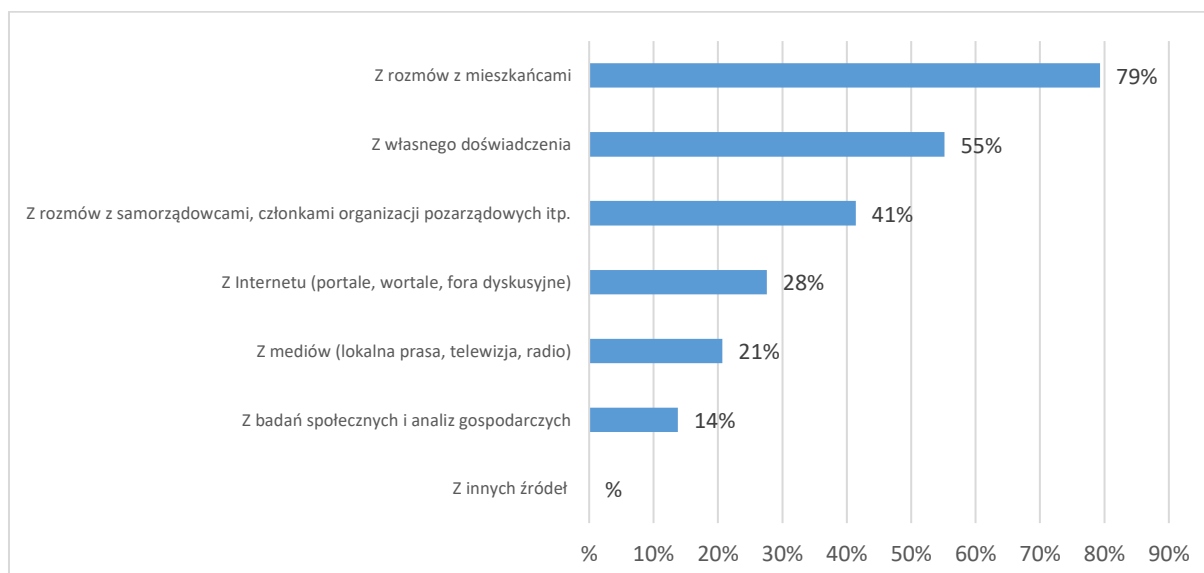
Wykres 17. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?

Źródło: badania własne

W sposób naturalny ankietowani przyznają, że kontakt i rozmowy z mieszkańcami regionu oraz doświadczenie własne to podstawowe źródła wiedzy na temat problemów i potrzeb regionu. Ponad 40% badanych polega też na wiedzy pozyskanej w tym względzie z rozmów z przedstawicielami lokalnych samorządów oraz działających na terenie organizacji pozarządowych.

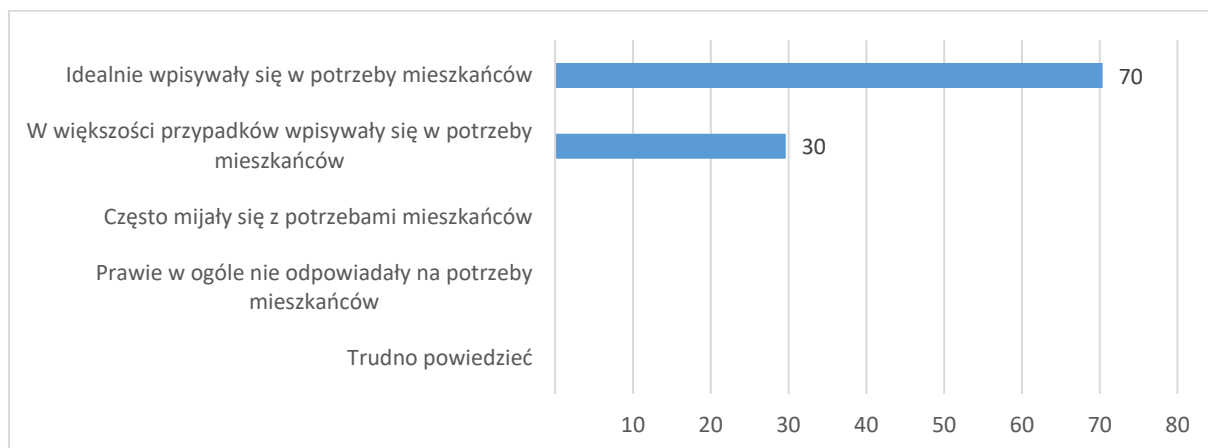
Wykres 18. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Źródło: badania własne

Wszyscy ankietowani są zdania, że nabory wniosków przygotowane i ogłaszane przez LGD Podkova idealnie lub przynajmniej w większości wpisywały się w potrzeby mieszkańców regionu.

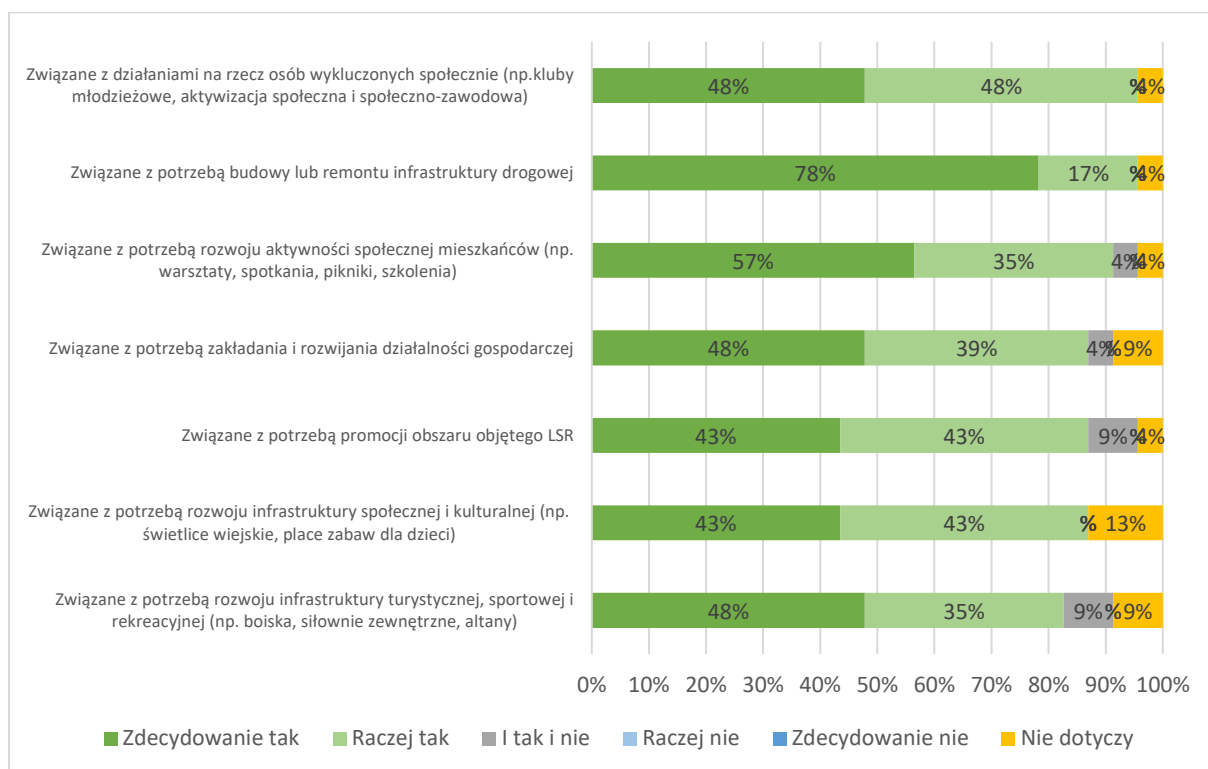
Wykres 19. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Źródło: badania własne

Projekty zrealizowane w wyniku naborów wniosków ogłaszanych przez LGD Podkova przyczyniły się w opinii badanych do rozwiązywania problemów i realizowania potrzeb we wszystkich wskazywanych obszarach. Najwyżej w badaniu oceniona została skuteczność projektów związanych z poprawą infrastruktury drogowej, działaniami na rzecz poprawy sytuacji osób z grup wykluczonych i pobudzeniem aktywności społecznej mieszkańców.

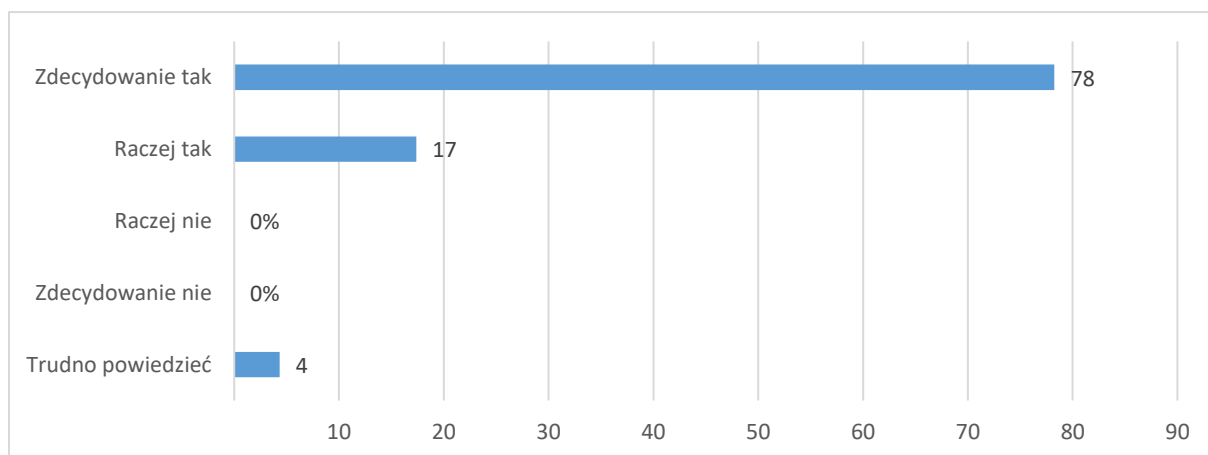
Wykres 20. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?

Źródło: badania własne

Jedynie niewielki odsetek badanych nie potrafił ocenić skuteczności wydanych w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju środków – reszta badanych jest zdania, że budżet przeznaczony na realizację celów LSR został wykorzystany w sposób efektywny i celowy.

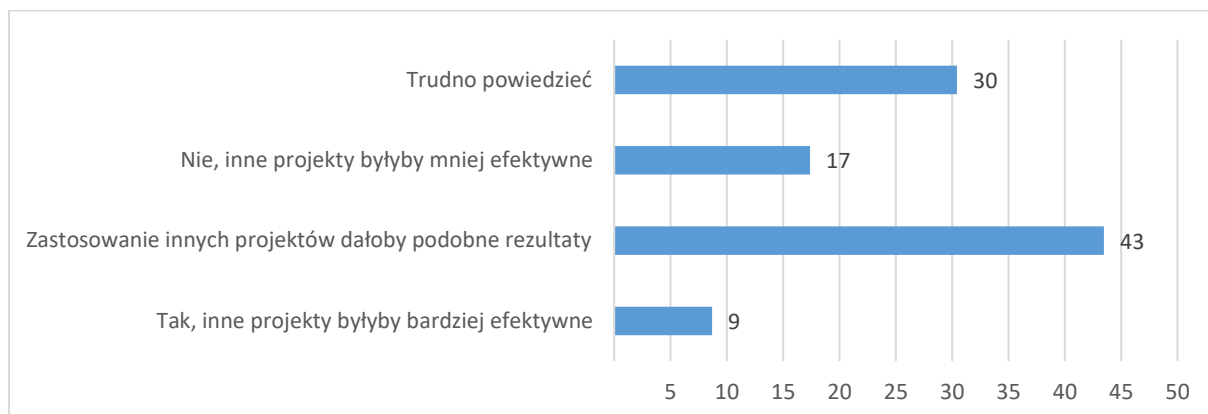
Wykres 21. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Źródło: badania własne

Badanym trudniej było jednak ocenić, czy projekty, które zostały w ramach naborów wniosków zrealizowane, były jedynie właściwe. Taki rozkład opinii pozwala przypuszczać, że badani widzą wciąż potencjał lokalnej społeczności w planowaniu i realizacji kolejnych działań.

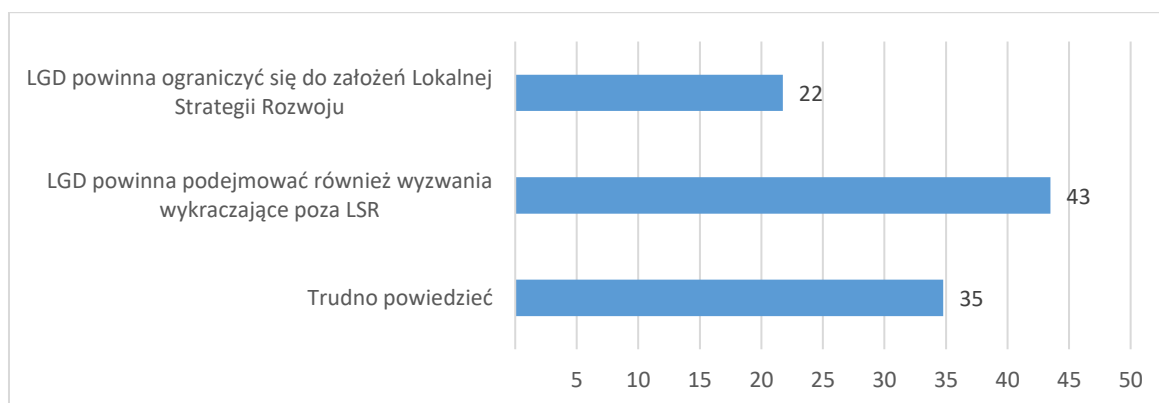
Wykres 22. *Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?*

Źródło: badania własne

Zdaniem 43% ankietowanych LGD Podkowa nie powinna ograniczać się w swych działaniach wyłącznie do realizacji celów określonych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wykres 23. *Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?*

Źródło: badania własne

Doradztwo biura LGD

LGD świadczy indywidualne, bezpłatne usługi doradcze. W latach 2016 – 2021 usługi doradcze w zakresie spotkań indywidualnych otrzymało ogółem 472 podmioty (osoby fizyczne i instytucje).

Duże zainteresowanie doradztwem wynika z tego, że można za nie otrzymać dodatkowe punkty w ramach lokalnych kryteriów wyboru. Wnioskodawca otrzymuje punkty jeśli korzystał z bezpośredniego doradztwa pracowników biura LGD przed złożeniem wniosku. Warunkiem uznania usługi za doradztwo w zakresie sporządzania wniosku o przyznanie pomocy, a tym samym uzyskania dodatkowych punktów, jest praca z doradcą nad wnioskiem o przyznanie pomocy, który wypełniony został przez wnioskodawcę. Dzięki temu rozwiązaniu wnioski składane do LGD są znacznie lepszej jakości i dają większą szansę na realizację i końcowe rozliczenie.

Zgodnie z zapisami strategii, w założonym planie komunikacji, bezpośrednio po świadczonej usłudze doradczej prowadzone są badania satysfakcji. Wyniki satysfakcji są bardzo wysokie. Wskaźniki usług doradczych oceniane są w większości jako: bardzo dobre i raczej dobre. Badani wskazują, że treści przekazywane są w prosty, przejrzysty oraz rzeczowy sposób. Przydatność pozyskanych informacji przez wnioskodawców uzyskało najwyższe oceny. Jak również ocena udzielonego doradztwa w przeważającej ilości uzyskało ocenę bardzo dobrą.

Tabela 13. Doradztwo w liczbach

	Indywidualne doradztwo (liczba podmiotów, którym udzielono doradztwa)
2016	15
2017	29
2018	90
2019	92
2020	121
2021	125
suma	472

Źródło: dane LGD

Plan komunikacji i plan szkoleń

W latach 2016-2021 zorganizowano 21 szkoleń (1-3 szkolenia rocznie w zależności od potrzeb). Szkolenia kierowane do wewnątrz organizacji pozwalały pracownikom biura, członkom Rady i członkom Zarządu sprawniej wykonywać swoje zadania. Szkolenia dotyczyły wdrażania LSR, oceny i wyboru wniosków, zasad ubiegania się o granty, zasad wypełniania

dokumentacji, zasad przygotowania i opracowywania biznesplanów dla operacji związanych z podejmowaniem lub rozwijaniem działalności gospodarczej.

Lokalna Grupa Działania prowadziła zróżnicowane działania komunikacyjne, docierając do różnych grup odbiorców. Głównym celem planu komunikacji w latach 2016 - 2020 było systematyczne informowanie lokalnej społeczności o zasadach przyznawania dofinansowania. W ramach planu komunikacji LGD prowadziła spotkania i szkolenia dotyczące ogłaszanych naborów wniosków. Tego typu spotkania prowadzone były przed każdym naborem i pozwalały potencjalnym wnioskodawcom na zrozumienie zakresu konkretnego konkursu oraz zasad ubiegania się o wsparcie. Istotnym celem było również utrzymanie dobrego wizerunku i rozpoznawalności LGD, budowanie marki Stowarzyszenia.

Do realizacji powyższych celów LGD wykorzystywała cały arsenał narzędzi komunikacyjnych.

W celu promocyjnym organizowano dużo spotkań i imprez lokalnych, które zarazem promowały markę Stowarzyszenia. Organizowane były wizyty studyjne na obszarze LGD „Podkowa”, których celem była wymiana dobrych praktyk pomiędzy okolicznymi LGD. Podczas wizyt prezentowano również dorobek kulturalny twórców ludowych z obszaru Stowarzyszenia. Korzystano z mediów elektronicznych i tradycyjnych. Systematycznie zamieszczano artykuły w prasie lokalnej i artykuły na stronie internetowej LGD oraz stronach urzędów gmin. Zamieszczano informacje oraz promowano produkty regionalne na stronie internetowej LGD oraz mediach społecznościowych, których zasięg jest ogólnopolski. LGD „Podkowa” brała też udział w imprezach regionalnych organizowanych przez samorząd (m. in. wzięła udział w dożynkach Powiatu Poddębickiego, Dożynkach Wojewódzkich w Walewicach).

Do zbadania efektywności działań informacyjnych i konsultacyjnych wykorzystywano ankiety elektroniczne i papierowe. Bieżąca analiza ich wyników pozwalała na dopasowanie jakości i intensywności działań komunikacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Stowarzyszenie LGD Podkowa liczy 65 członków indywidualnych i instytucjonalnych (stan na podstawie - LSR na lata 2014-2020), w tym 6 osób pochodzi z sektora publicznego, 17 osób z sektora społecznego, 13 członków to przedsiębiorcy i 29 osób to mieszkańcy regionu.

W latach 2016 – 2021 pięcioosobowy Zarząd spotkał się 34 razy. Odbyły się 6 spotkań Walnego Zgromadzenia Członków. Oprócz kwestii związanych z funkcjonowaniem i rozliczaniem Stowarzyszenia zebrania dotyczyły także aktualizacji LSR. Rada LGD spotykała się 10 razy.

Tabela 14. Spotkania organów LGD

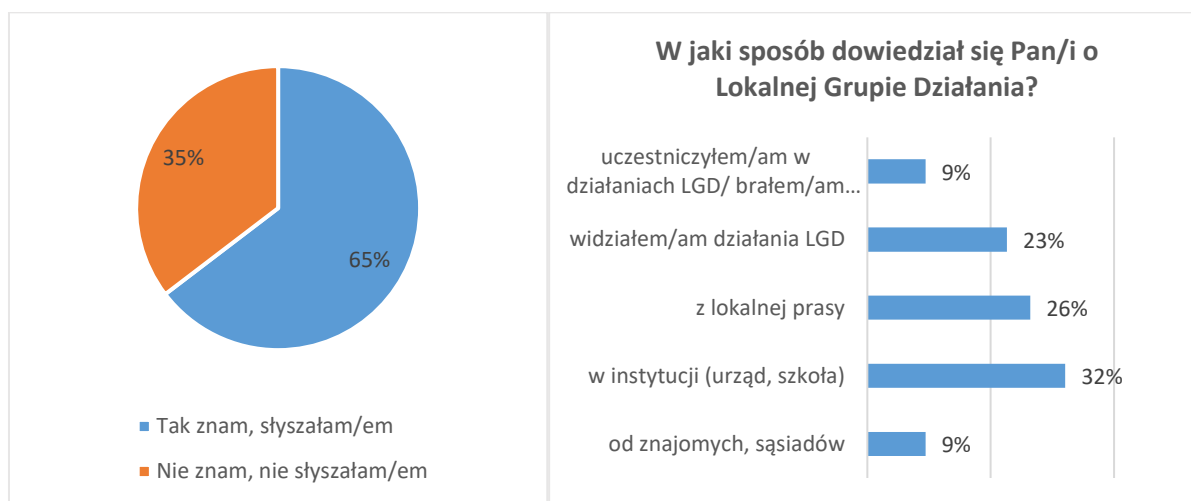
	Posiedzenia Zarządu LGD	Posiedzenia Rady LGD	WZC
2016	6	0	1
2017	4	2	1

2018	5	2	1
2019	4	3	1
2020	9	1	1
2021	6	2	1
suma	34	10	6

Źródło: dane LGD

Rozpoznawalność LGD

Wykres 24. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Podkowa?

Źródło: badania własne

Blisko 2/3 badanych zna Lokalną Grupę Działania Podkowa. Źródła wiedzy na temat LGD są zróżnicowane, zdecydowana większość badanych wskazuje na trzy główne: instytucje, prasę lokalną oraz bycie świadkiem działań Stowarzyszenia.

Inne działania LGD

Lokalna Grupa Działania „Podkowa” w okresie 2016 – 2021 prowadziła szeroką gamę aktywności promocyjno- informacyjnych oraz działań aktywizacyjnych. Nie sposób wymienić wszystkich inicjatyw i działalności. Do najważniejszych należy zaliczyć między innymi działania dotyczące aktywizacji, w ramach których zorganizowano przez LGD wiele warsztatów, jak również spotkań i imprez (jak Noc Świętojańska czy festiwale orkiestr dętych). Zorganizowano warsztaty ekologiczne dla dzieci w ramach Budżetu Obywatelskiego Woj. Łódzkiego. Jednocześnie Stowarzyszenie brało udział w licznych spotkaniach i imprezach lokalnych i okolicznościowych (m. in. w dożynkach Powiatu Poddębickiego i Zduńskowolskiego, Dożynkach Wojewódzkich w Walewicach). Stowarzyszenie wzięło udział m. in. w dorocznie organizowanym seminarium “Jak dawniej jadano - tradycje i zwyczaje polskiego stołu”, z

udziałem lokalnych artystów i organizacji, dającym szansę na zaprezentowanie swojego dorobku oraz osiągnięć. Organizowano spotkania i liczne wizyty studyjne LGD „Podkowa” w ramach poznawania dobrych praktyk do krajowych LGD (wizyta studyjna na Podlasiu na obszar Stowarzyszenia „LGD – Tygiel Doliny Bugu”, na obszar LGD “Zielone Bieszczady, na obszar LGD „Krajna Złotowska”, na Mazurach i na Warmii na obszar LGD „Brama Mazurskiej Krainy”). Tematyka wizyt były różnorodna i uzależniona od działalności danej LGD. Wizyty studyjne dla przedstawicieli LGD „Podkowa” poprzez wymianę wiedzy i informacji oraz promowanie różnorodnych inicjatyw oddolnych w obrębie odwiedzanych Stowarzyszeń, jednocześnie inspirowały do dalszej działalności, aktywizowały i integrowały środowisko w obrębie LGD. Oprócz działań aktywizacyjnych prowadzono działania wizerunkowo-promocyjne. W celu promocji swoich działań LGD umieszczała artykuły w gazetach samorządowych o działaniach Stowarzyszenia i informujące o stanie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

5.1. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

W ramach celów wyznaczonych w LSR zaplanowano 8 przedsięwzięć z precyzyjnie wyznaczonymi 38 wskaźnikami produktu. 24 z 38 wskaźników produktu ma realizację umowy na poziomie co najmniej 100%. Realizację płatności na poziomie 100% (i ponad 100%) ma 19 wskaźników produktu. Największy, powyżej 100%, procent realizacji umów mają wskaźniki: „Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje”, „Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury”, „Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych”.

Tabela 15. Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
Tworzenie nowych przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	45	71,11	44,44
	Liczba szkoleń	sztuka	16	193,75	131,25
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	sztuka	5	600,00	360,00

	Liczba operacji polegających na tworzeniu przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych	sztuka	5	80,00	60,00
	Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE	sztuka	3	233,33	233,33
Rozwój przedsiębiorstw	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	7	100,00	71,43
	Liczba szkoleń	sztuka	7	214,29	157,14
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	sztuka	3	233,33	166,67
	Liczba operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstw w zakresie działalności gospodarczej opartej na produktach rolnych	sztuka	0	0,00	0,00
	Liczba operacji realizujących minimum 1 zadanie w zakresie OZE	sztuka	2	150,00	50,00
Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Liczba centrów przetwórstwa lokalnego	sztuka	1	100,00	100,00
	Liczba usług świadczonych przez inkubatory przetwórstwa lokalnego	sztuka	1	100,00	100,00
Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	sztuka	37	89,19	67,57
	Liczba nowopowstałych siłowni zewnętrznych lub placów zabaw lub placów rekreacyjno-sportowych	sztuka	15	120,00	120,00
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	1	100,00	100,00
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuka	3	133,33	133,33

	Liczba przygotowanych projektów współpracy międzyregionalnej	sztuka	1	100,00	100,00	
Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców LGD	Liczba przyznanych grantów	sztuka	34	108,82	50,00	
	Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych	sztuka	25	108,00	108,00	
	Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych	sztuka	17	135,29	70,59	
	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	sztuka	10	170,00	170,00	
Ochrona, promocja i rozwój obszaru LGD w tym produktów lokalnych oraz dziedzictwa lokalnego	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	sztuka	5	260,00	260,00	
	Liczba nowych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej	sztuka	5	100,00	100,00	
	Liczba przyznanych grantów	sztuka	20	100,00	100,00	
	Liczba działań na rzecz osób z grup defaworyzowanych	sztuka	15	126,67	126,67	
	Liczba podmiotów, w tym nieformalnych, których połowę składu stanowią osoby z grup defaworyzowanych	sztuka	10	250,00	250,00	
	Liczba powstałych gier geocachingowych	sztuka	0	0,00	0,00	
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	1	0,00	0,00	
	Podnoszenie wiedzy mieszkańców, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i innowacji	Liczba szkoleń	sztuka	0	0,00	0,00
		Liczba szkoleń nastawionych na edukację ekologiczną mieszkańców	sztuka	0	0,00	0,00

	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuka	1	0,00	0,00
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuka	3	0,00	0,00
	Liczba przygotowanych projektów współpracy międzynarodowej	sztuka	1	0,00	0,00
	Liczba projektów grantowych dotyczących koncepcji Smart Village	sztuka	1	0,00	0,00
Funkcjonowanie LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	sztuka	28	100,00	100,00
	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	sztuka	110	59,09	59,09
	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	sztuka	270	207,78	207,78

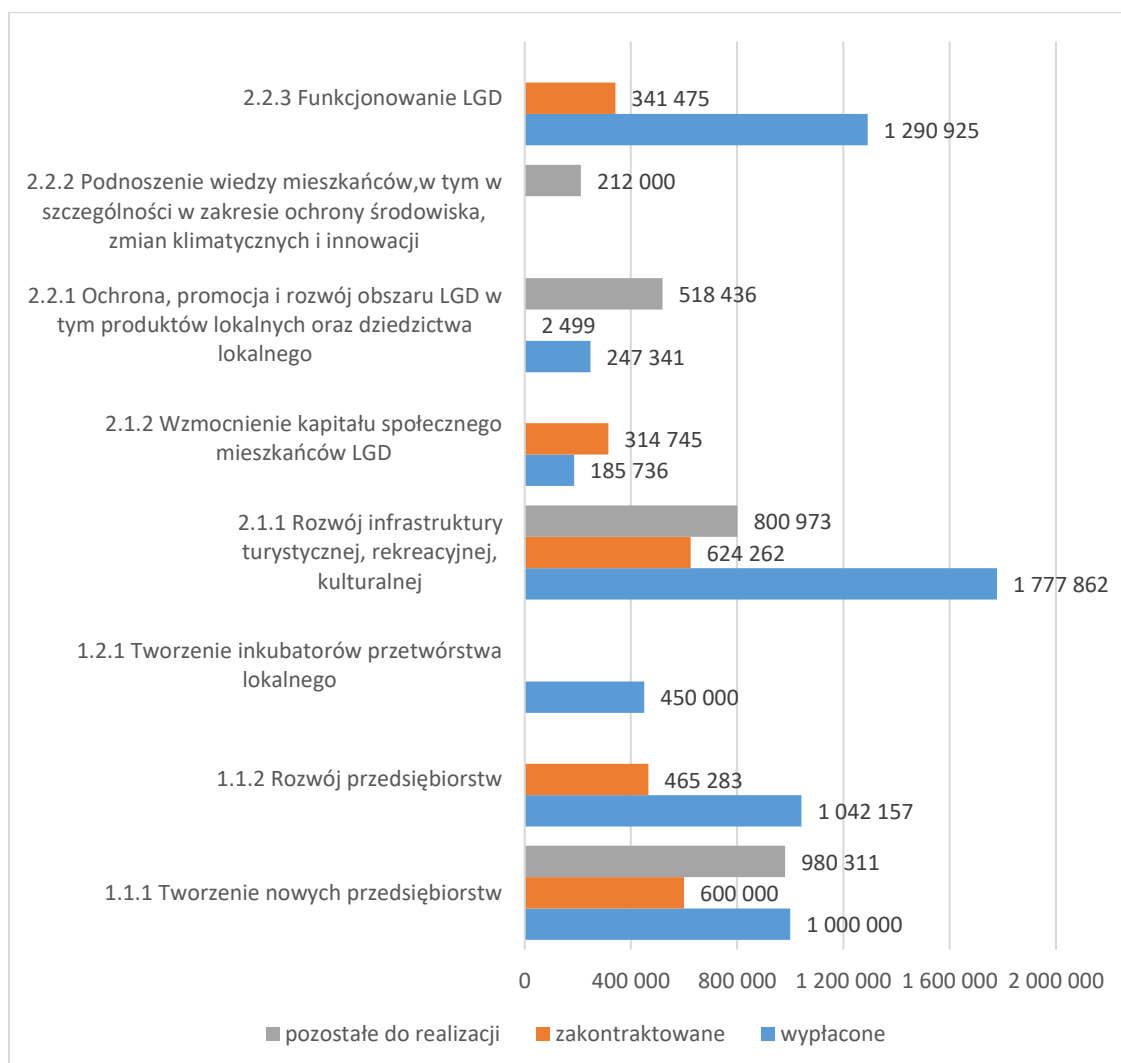
Źródło: dane LGD

Postęp finansowy – stan na 31.12.2021 r.

Najwięcej środków wypłacono w ramach przedsięwzięcia *Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej* (1 777 862 PLN), *Funkcjonowanie LGD* (1 290 925 PLN) oraz *Tworzenie nowych przedsiębiorstw* (1 000 000 PLN). Przedsięwzięcia poświęcone rozwojowi infrastruktury turystycznej oraz dotyczące tworzenia nowych przedsiębiorstw mają najwyższe kwoty przeznaczone na realizację w przyszłości (624 262 PLN na rozwój infrastruktury i 600 000 PLN na przedsiębiorczość).

Przedsięwzięcia związane ze wspieraniem przedsiębiorczości oraz z rozwojem niekomercyjnej infrastruktury nie są w pełni zrealizowane ponieważ przekazano tu dodatkowe fundusze wynikające z przedłużenia okresu programowania. Nabory ogłoszone i przeprowadzone z początkiem 2022 roku pozwalają mieć uzasadnione przypuszczenie, że wszystkie wskaźniki zostaną osiągnięte oraz całość budżetu zostanie spożytkowana. Ryzykiem natomiast jest długość procesu weryfikacji operacji w Urzędzie Marszałkowskim co wydatnie wpływa na zwiększenie prawdopodobieństwa rezygnacji wnioskodawców z podpisywania umów lub rezygnacji z umów już podpisanych. Wysoka inflacja i dezaktualizacja biznesplanów i kosztorysów sprawia, że po pewnym czasie wnioskodawca nie widzi możliwości realizacji wniosku w nowych warunkach. Niestety problem ten dotyczy nie tylko przedsiębiorców ale również samorządy prowadzące operacje infrastrukturalne.

Wykres 25. Realizacja finansowa w PLN – stan na 31.12.2021 r.

Źródło: dane LGD

Opis projektów współpracy

LGD „Podkowa” do 2021 roku zrealizowała 1 projekt współpracy.

LGD „Podkowa” zrealizowała w roku 2018 jeden międzyregionalny projekt współpracy: *Siłownie Punktem Obszaru Rekreacji Turystycznej (SPORT)*. Partnerzy projektu to: 3 LGD z Polski (Lokalna Grupa Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty”, Stowarzyszenie LGD „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka” i Stowarzyszenie LGD „Przymierze Jeziorsko”). Główny cel projektu to: stworzenie wspólnej oferty turystyczno-rekreacyjno-sportowej o dużym zasięgu rozpoznawalności wraz z elementami innowacyjnymi zwiększającej świadomość społeczną na temat zdrowego i aktywnego trybu życia poprzez utworzenie 37 siłowni plenerowych na obszarze 4 LGD. Na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania „Podkowa” organizowano też akcje prozdrowotne, prowadzono aktywizację mieszkańców wykorzystującą infrastrukturę rekreacyjną. Łączny budżet: 620 000 PLN.

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

Zakończenie realizacji strategii przypadnie na 2023 rok, ale realizacja poszczególnych operacji potrwa do połowy 2024 roku. Wtedy też dostępne będą dane GUS pozwalające zweryfikować osiągnięcie wskaźników oddziaływania. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 000 mieszkańców wzrosła od 2015 do 2021 roku wzrosła o 25%, a założenia LSR mówiły o 5% wzroście. Widać więc, że wskaźnik na dzień dzisiejszy został osiągnięty, ale z potwierdzeniem tego faktu należy poczekać do danych za 2023 rok.

W przypadku salda migracji to założono, że mieszkańców przybędzie na obszarze objętym LSR. Rzeczywiście w gminach Zapolice i Zduńska Wola liczba mieszkańców zwiększyła się, ale ogólny bilans jest dla całości LGD ujemny. Dodatkowo saldo migracji z poszczególnych lat jest wartością bardzo zmienną (w 2021 roku wartość wynosiła 17,8, a w 2018 -7,2). Z weryfikacją wskaźnika trzeba będzie poczekać do danych GUS za 2023 rok.

CEL OGÓLNY 1	Rozwój przedsiębiorczości i wzrost zatrudnienia oraz kwalifikacji na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r.			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego I	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Wskaźnik przedsiębiorstw przypadających na liczbę mieszkańców (wskaźnik przedsiębiorczości: x przedsiębiorstw/10 000 mieszkańców)	sztuka	1198,6	1258,5	Dane GUS

CEL OGÓLNY 2	Wzrost atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i społecznej na obszarze LGD „Podkowa” do 2023 r			
Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego II	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych sposób pomiaru
Saldo migracji na obszarze gmin objętych LSR	osoby	27,6	29	Dane GUS

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Działania sprzyjające aktywizacji społecznej i budowie społecznego kapitału były wpisane w cele Lokalnej Strategii Rozwoju. Bez rzeczywistej aktywizacji mieszkańców, ich zaangażowania w przedsięwzięcia LGD, działalność stowarzyszenia byłaby dużo bardziej ograniczona. Dowodem na społeczne zaangażowanie ludności obszaru LGD jest obecność sporej grupy mieszkańców (poza zarządem i radą programową Stowarzyszenia), która uczestniczy w walnych zebraniach Stowarzyszenia. Są to osoby bardzo zaangażowane w lokalne wydarzenia, interesują się problemami i potrzebami społecznymi regionu, a następnie to zaangażowanie przenoszą dalej na swój teren. W bieżącym okresie programowania zainteresowanie naborami

ogłaszanych przez LGD oraz aktywizacja przedsiębiorców lokalnych były naprawdę wyjątkowo duże. Zwłaszcza aktywność przedsiębiorców, widoczna w regionie, jest dobrym przykładem dla reszty społeczności lokalnej, że takie zaangażowanie przynosi dobre skutki – że można zrealizować ciekawy projekt z korzyścią dla regionu.

Dodatkowym elementem pobudzającym integrację społeczną jest wszelkiego rodzaju infrastruktura społeczna powstała poprzez wszystkie dotychczasowe okresy programowania, będąca idealnym miejscem spotkań, nawiązywania kontaktów i pogłębiania społecznych więzi.

Przedsiębiorczość

Rozwój przedsiębiorczości i wzrost atrakcyjności gospodarczej regionu zostały wpisane jako główne cele Lokalnej Strategii Rozwoju. W zakresie wspierania przedsiębiorczości ważne jest wsparcie udzielane przedsiębiorcom na rozwój ich firm – takie wsparcie przekłada się zwykle na wzrost liczby miejsc pracy. Niemniej jeszcze ważniejszym aspektem wsparcia przedsiębiorczości w regionie jest wsparcie powstawania nowych firm, premiujące wiele doskonałych, świeżych pomysłów na działalność mieszkańców. Społeczność lokalna obserwuje te działania, utwierdzając się w przekonaniu, że warto dobre pomysły realizować i warto sięgać po pomoc na ich realizację. Wprowadzanie w życie odważnych i ciekawych projektów biznesowych działa pozytywnie w wieloraki sposób – jednocześnie powstają ciekawe inicjatywy, jak na przykład budowa domków do apiterapii, a z drugiej strony powodzenie takich realizacji działa aktywizująco na innych.

Inne formy aktywizowania przedsiębiorczości, takie jak utworzenie inkubatora przetwórstwa lokalnego zrealizowanego przez przedsiębiorcę, zainicjowane były przez lokalny samorząd. Na przyszłe okresy programowania przed LGD stawały będą innego rodzaju cele, związane na przykład z budowaniem w regionie źródeł zielonej energii, i zapewne ten kierunek zostanie przyjęty jako priorytet w kolejnej strategii.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Obszar gmin LGD Podkowa nie należy do regionów szczególnie atrakcyjnych pod względem turystyki, dlatego to nie turystyka w ścisłym znaczeniu tego słowa, a rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej był jednym z priorytetów w kończącym się okresie wdrażania strategii dla regionu. Działania były więc nakierowane na realizację celów związanych z rekreacją, służących przede wszystkim okolicznej ludności. W ramach tych realizacji powstawały m.in.: siłownie plenerowe. Jeśli te atrakcje będą przyciągać również turystów, to tym bardziej taka strategia przyniesie oczekiwany skutek ożywienia regionu. W następnym okresie

programowania w ramach celów związanych z turystyką powstawać będzie w regionie projekt smart village i realizowane będą obiekty związane z zieloną energią.

Grupy defaworyzowane

Określenie w strategii grup defaworyzowanych nie było szczególnie fortunne. Jednakże wszelkie działania podjęte w celu poprawy jakości życia w regionie, w tym w szczególności poprawa sytuacji na rynku pracy i podniesienie poziomu życia odnoszą skutki pozytywne dla wielu osób wykluczonych z różnych, nie definiowanych w dokumentach, grup społecznych.

Innowacyjność

Kryterium innowacyjności było jednym z obowiązkowych kryteriów podczas oceny wniosków składanych w naborach. Pojęcie innowacyjności jest pojęciem bardzo szerokim, pojemnym, a przez to mało konkretnym i precyzyjnym. Jednocześnie jego zastosowanie wymusza na wnioskodawcach twórcze przemyślenie projektu i rozbudza kreatywność.

Projekty współpracy

Największą wartością jaką niesie ze sobą możliwość realizacji projektów współpracy jest potężna dawka inspiracji wynikająca z wymiany doświadczeń pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania z różnych regionów. Procedura finansowania projektów współpracy nie stanowi przeszkody w ich realizacji. To bardzo dobre narzędzie do poszerzania zakresu działalności oraz generowania nowych, świeżych pomysłów.

Ocena funkcjonowania LGD

Działania animacyjne podejmowane przez LGD były realizowane przede wszystkim przez operacyjnych pracowników biura LGD. Należy podkreślić ich znakomite przygotowanie do tej pracy, doskonałe wycucie społeczne i komunikatywność oraz sprawność organizacyjną. Dlatego też organizacja, ale też i doradztwo prowadzone w ramach projektów animacyjnych cieszyły się dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. LGD Podkowa uczestniczy również w spotkaniach i wydarzeniach organizowanych przez samorządy, a także organizuje wizyty studyjne służące wymianie doświadczeń pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania.

Ocena procesu wdrażania

W trakcie okresu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju zdarzały się sytuacje, gdy opóźniały się terminy ogłaszania konkursów ze względu na zmiany w procedurach wprowadzane w ostatniej

chwili. Same procesy wdrażania dzięki sprawności i profesjonalizmowi pracowników biura przebiegały bez problemów.

Procedury składania wniosków w naborach powinny zostać uproszczone – już sama ich lektura nie jest łatwa. Tym ważniejsza jest znów rola pracowników biura, którzy służą pomocą i wyjaśnieniami procedur w trakcie składania wniosków. Podobnie, służą pomocą podczas wypełniania formularzy wniosków, gdyż są one często zbyt skomplikowane dla osób wnioskujących. Sam proces weryfikacji wniosków przez urząd marszałkowski trwa długo, dłużej niż w innych województwach.

Kryteria oceny wniosków w naborach można podzielić na dwa rodzaje: proste i czytelne oraz ogólne, pozostawiające zbyt duże pole do interpretacji, jak na przykład kryterium innowacyjności. Cały zestaw kryteriów oceniania był dobrym narzędziem do oceny wniosków napływających w naborach i pozwalał na skuteczne wyłanianie tych najlepszych.

Przyjęty do strategii zestaw wskaźników realizacji celów okazał się w praktyce nie tyle zbyt ambitny, co zbyt drobiazgowy. Niektóre ze wskaźników były trudne do realizacji, jak na przykład wskaźniki dotyczące produkcji rolnej, jednak i te udało się osiągnąć. Część wskaźników została skorygowana w porozumieniu z urzędem marszałkowskim.

Wartość dodana podejścia LEADER

Funkcjonowanie LGD ma pozytywny wpływ na poziom i zakres współpracy między samorządami gmin składających się na obszar działania Stowarzyszenia. Zasady współpracy między LGD i samorządami są bardzo jasno określone i nie pozostaje to bez wpływu na jakość wspólnych działań.

LGD współpracuje z organizacjami pozarządowymi takimi jak koła gospodyń wiejskich czy jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz lokalne stowarzyszenia. Ta współpraca często wymaga dużej aktywności ze strony pracowników biura, ważne jest, by udawało się przełamywać pojawiające się czasem na początku bariery wynikające ze sztywności procedur, by mogła przebiegać gładko i przynosiła dobre efekty dla lokalnych społeczności.

Trzeci sektor, z którym LGD współpracuje, to przedsiębiorcy. Niektórzy z nich są członkami stowarzyszenia, inni korzystają z funduszy w ramach realizacji projektów wyłonionych w naborach. Jest też grupa przedsiębiorców, którzy podejmują taką współpracę widząc działania Stowarzyszenia oraz ich pozytywny wpływ na życie w regionie. LGD udaje się skupiać wokół siebie ludzi, którzy angażują się w jej działania widząc ich pozytywne efekty.

Poziom wykorzystania efektów projektów zrealizowanych w ramach działalności Stowarzyszenia jest w sposób oczywisty zróżnicowany – powstały bowiem realizacje o mniejszej i większej nośności społecznej. Znaczna większość realizacji związanych z

przedsiębiorczością wywiera jednak bardzo wymierny wpływ na życie społeczności wiejskiej – dobrym przykładem mogą być tu projekty z zakresu lokalnego przetwórstwa.

Komplementarność realizacji nie była wprawdzie czynnikiem wyboru projektów w trakcie naboru – byłaby to zbyt daleko idąca ingerencja w inicjatywę i pomysłowość wnioskodawców. Jednak ich wieloaspektowy wpływ na poziom życia w regionie jest widoczny gołym okiem. Wiele projektów realizowanych w ramach strategii wpisuje się również w strategię samorządów – tu najlepszym przykładem są wyłonione w ramach naborów projekty związane z energią odnawialną, którą LGD Podkowa mocno promowało w ramach kryteriów oceny.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Realizacja rzeczowa i finansowa przebiega sprawnie i jest zgodna z planem. Sumienna praca biura powoduje, że nabory prowadzone były sprawnie i skutecznie. Zazwyczaj nie było problemów z odpowiednią liczbą wnioskodawców (a nabory z podejmowania działalności gospodarczej cieszyły się dużą popularnością). Niebezpieczeństwem, w końcowej fazie realizacji strategii, może być ryzyko rozwiązywania umów przez beneficjentów. Bezpośrednią przyczyną jest wysoka inflacja, zakłócone dostawy maszyn i materiałów oraz niepewna sytuacja gospodarcza. Pośrednio na proces wpływa wydłużony czas weryfikacji operacji w Urzędzie Marszałkowskim. Zdarza się, że wnioskodawcy, którzy zmuszeni są do realizacji operacji w innych warunkach ekonomicznych, niż wtedy gdy pisali wniosek rezygnują ze współpracy. Na tym etapie wdrażania strategii nie będzie już czasu na ogłoszenie kolejnych naborów. Niestety wpływ LGD na ten proces jest minimalny więc trudno tu o konstruktywną rekomendację.

Funkcjonowanie Partnerstwa ocenić należy bardzo pozytywnie. Dotychczasowa współpraca z samorządami była bardzo sprawna i skuteczna. LGD mogła liczyć na pomoc ze strony partnerskich gmin, a te z kolei otrzymywały wsparcie na realizację operacji w formie bezpośredniej lub jako wsparcie dla mieszkańców i organizacji pozarządowych. Zaletą funduszy dostępnych przez LGD była, zdaniem samorządowców nie ich wysokość ale pewność pozyskania. Organizacje pozarządowe korzystały na współpracy z LGD przede wszystkim poprzez projekty grantowe. Doposażenie działalności, wsparcie dla aktywności i imprez kulturalnych to odpowiedź na realne potrzeby sektora społecznego. Przedsiębiorcy byli beneficjentami ponad połowy budżetu. Część z nich angażuje się w działania społeczne LGD, ale jest to z pewnością mniejszość. Wydaje się, że zadaniem LGD jest stworzenie zachęt do systematycznego aktywizowania beneficjentów z sektora gospodarczego do bieżącej działalności Stowarzyszenia.

Budowanie kapitału społecznego jest jednym z ważniejszych celów misji LGD. W obecnym okresie programowania działania LGD koncentrowały się w tym aspekcie na dwóch metodach. Pierwszym był ambitny plan aktywizacji społecznej i animacji lokalnych liderów. Duże zaangażowanie Zarządu i pracowników biura przyniosło spodziewane efekty. Drugą metodą jest wykorzystanie projektów grantowych. Bardzo dobry sposób na osiągnięcie wskaźników jednocześnie współgra z budowaniem doświadczenia i wzmocnieniem całej organizacji. Niestety konstrukcja projektów grantowych znacząco utrudnia działania zarówno po stronie grantobiorców (biurokracja), jak i po stronie LGD (brak pełnego prefinansowania, biurokracja, zaangażowanie biura, ryzyko niezrealizowania całego grantu). Niemniej nie ulega wątpliwości, że działania LGD w wymiarze budowania kapitału społecznego zasługują na pochwałę oraz rekomendację kontynuacji tak dobrze zaplanowanej i skutecznie wdrażanej strategii.

Długi okres czasu pomiędzy opracowaniem strategii (dane statystyczne pochodziły z 2013 i 2014 roku), a jej realizacją sprawiają, że doszło do znaczących zmian społecznych i

gospodarczych zarówno w wymiarze ogólnopolskim jak i lokalnym. Trudne do przewidzenia zjawiska sprawiają, że strategia powinna być bardziej elastyczna. Dotyczy też tak prozaicznych kwestii jak zdezaktualizowane lub niedostosowane wskaźniki. Plan działania był korygowany na bieżąco, tak jak i plan komunikacji czy szkoleń. Duże znacznie w procesie identyfikacji potrzeb odgrywały warsztaty refleksyjne, które pozwalały określić zmiany i metody odpowiedzi na problemy. Wydaje się, że w kolejnym okresie programowania należy zaplanować w trakcie realizacji strategii ewaluację on-going. Pozwoli ona na formalne określenie potrzeb wprowadzenia zmian w strategii i uwiarygodnienie tych potrzeb przed instytucjami zarządzającymi. Wprowadzenie tego narzędzia pozwoli na zwiększenie elastyczności procesu wdrażania strategii.

Stowarzyszenie w swoim statucie definiuje organy odpowiadające za funkcjonowanie LGD. Mimo, że biuro nie jest nazywane organem LGD to pełni w niej kluczową rolę. Pracownicy biura organizują nabory wniosków. Prowadzą szkolenia i spotkania przed naborami, udzielają doradztwa. Wspierają członków Rady LGD w procesie oceny i wyboru operacji. Przygotowują dokumentację po naborze i komunikują się z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego. Realizują projekty współpracy, wspierają grantobiorców, prowadzi plan komunikacji. To tylko część z rozbudowanych obowiązków pracowników biura LGD. Wszystko to spotyka się z bardzo wysoką oceną członków LGD, partnerów samorządowych i wnioskodawców (również tych, którzy nie uzyskali dofinansowania). Wszystko to prowadzi do rekomendacji kierowanej do władz LGD o docenienie pracy pracowników biura tak w wymiarze mentalnym jak i finansowym.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1.	Procent ankiet z poszczególnych gmin.....	12
Wykres 2.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	22
Wykres 3.	W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?	22
Wykres 4.	Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:	23
Wykres 5.	Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:	24
Wykres 6.	Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?	25
Wykres 7.	Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?.....	25
Wykres 8.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	26
Wykres 9.	Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	26
Wykres 10.	Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	26
Wykres 11.	Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców? ..	27
Wykres 12.	Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?.....	27
Wykres 13.	Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:	28
Wykres 14.	Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD	29
Wykres 15.	Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:	29
Wykres 16.	Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?	30
Wykres 17.	Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?	31
Wykres 18.	Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?	31

Wykres 19.	Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców? 32
Wykres 20.	Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą? 33
Wykres 21.	Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)? 33
Wykres 22.	Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty? 34
Wykres 23.	Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD? 34
Wykres 24.	Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania Podkowa?..... 37
Wykres 25.	Realizacja finansowa w PLN – stan na 31.12.2021 r. 42

Tabele

Tabela 1.	Ludność ogółem. 14
Tabela 2.	Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców. 15
Tabela 3.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności. 15
Tabela 4.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców. 16
Tabela 5.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym... 16
Tabela 6.	Bezrobotni zarejestrowani ogółem. 17
Tabela 7.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach). 18
Tabela 8.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności. 18
Tabela 9.	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (w procentach). 19
Tabela 10.	Liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci..... 19
Tabela 11.	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (w procentach)..... 20
Tabela 12.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców. 21
Tabela 13.	Doradztwo w liczbach 35
Tabela 14.	Spotkania organów LGD 36
Tabela 15.	Postęp rzeczowy – stan na 31.12.2021 r. 38

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie najgorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

9.3. Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodne dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						

3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby. Jakież?

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)

7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki?

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? **Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?)

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijaly się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą tworzenia i rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany)						
5.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki, szkolenia)						
6.	Związane z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego						
7.	Związane z potrzebą promocji obszaru objętego LSR						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Poddębice
2. Gmina Zadzim
3. Gmina i Miasto Szadek
4. Gmina Zduńska Wola
5. Gmina Zapolice

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 24 lat
3. od 25 do 34 lat
4. od 35 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Członkiem środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)

6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie

5. Zdecydowanie nie

6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafię wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					

12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					
-----	--	--	--	--	--	--

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. 6. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)
7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Lokalną Grupę Działania „Podkowa”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD

5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący
5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier

6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha
4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. Miejsce zamieszkania:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Gmina Poddębice
2. Gmina Zadzim
3. Gmina i Miasto Szadek
4. Gmina Zduńska Wola
5. Gmina Zapolice
6. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
 2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
 3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
 4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
 5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
 6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
 8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
 9. Zakończenie spotkania
- Czas trwania 120 minut